

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นศึกษาความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตนด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตนด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตนด้านสุขภาพกับภาวะซึมเศร้าของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ผู้ป่วยที่มีอายุอยู่ระหว่าง 19-59 ปี ทั้งเพศหญิงและเพศชาย มีภูมิลำเนาอยู่ใน 7 จังหวัด ภาคใต้ตอนล่าง คือจังหวัด สงขลา พัทลุง ตรัง สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ที่แพทย์วินิจฉัยโรคตามบัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศฉบับประเทศไทย (ICD-10-TM) ตั้งแต่ระดับที่มีภาวะซึมเศร้าระดับน้อย ถึงระดับรุนแรง (F32.00- F32.09, F32.10- F32.19 และ F32.20-F32.29) ที่ไม่มีโรคแทรกซ้อน และแพทย์นัดมารับบริการตรวจรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์ ปี 2554 (ม.ค.-ต.ค. 54) จำนวน 396 คน (อ้างอิงจากจำนวนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่มารับบริการแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์ในฐานข้อมูลระบบ HOS-xP มกราคม-ตุลาคม 2554)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างขนาด 199 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane (Yamane, อ้างถึงใน ชาญชัย เรื่องขจร, 2550: 154) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้
$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อน ซึ่งกำหนดเท่ากับ .05

3. การสุ่มตัวอย่าง

สุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น (Stratified Random Sampling) ตามคุณสมบัติที่กำหนดและกำหนดข้อมูล (ชาญชัย เรื่องขจร, 2550: 160) ดังนี้

1) กำหนดโควตาตามสัดส่วน (Proportional Random Sampling) ร้อยละ 0.5025 ตามตาราง 3

2) เลือกตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามโควตาให้ครบจำนวนตามที่กำหนด โดยทำบัญชีรายชื่อตัวอย่างทุกรายที่เลือกไว้แล้ว เพื่อป้องกันการเลือกตัวอย่างซ้ำกัน

ตาราง 3 แสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามระดับตามสัดส่วน

ระดับของภาวะซึมเศร้า (จำนวน)	กลุ่มตัวอย่าง (จำนวน)
ภาวะซึมเศร้าระดับน้อย (X)	28 (0.5025) = 14.07 คิดเป็น 14 คน
ภาวะซึมเศร้าระดับปานกลาง (Y)	80 (0.5025) = 40.20 คิดเป็น 40 คน
ภาวะซึมเศร้าระดับรุนแรง (Z)	288 (0.5025) = 144.72 คิดเป็น 145 คน
รวม	199 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูที่ผ่านมา

ส่วนที่ 2 แบบวัดความเชื่ออำนาจภายใน- ภายนอกทางด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ตามแนวคิดความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกทางด้านสุขภาพของวอลสตัน, วอลสตันและดีเวลลิส (1978: 169-170) ประกอบด้วยข้อคำถาม 18 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพ 6 ข้อคือ ข้อ 1,2,6,8,12,17 ค่าคะแนนจะมีตั้งแต่ 6 คะแนน จนถึง 36 คะแนน คะแนนมากคือมีความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพมาก

ความเชื่ออำนาจบุคคลอื่นด้านสุขภาพ 6 ข้อคือ ข้อ 3,5,7,10,14,18 ค่าคะแนนจะมีตั้งแต่ 6 คะแนน จนถึง 36 คะแนน คะแนนมากคือมีความเชื่ออำนาจบุคคลอื่นด้านสุขภาพมากและ

ความเชื่ออำนาจความบังเอิญด้านสุขภาพ 6 ข้อคือ ข้อ 4,9,11,13,15,16 ค่าคะแนนจะมีตั้งแต่ 6 คะแนน จนถึง 36 คะแนน คะแนนมากคือมีความเชื่ออำนาจความบังเอิญด้านสุขภาพมาก

ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรคซึมเศร้า ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพ 5 ข้อคือ ข้อ 1, 4, 7, 10 และ 13

ความเชื่ออำนาจผู้อื่นด้านสุขภาพ 5 ข้อคือ ข้อ 2, 5, 8, 11 และ 14

ความเชื่ออำนาจความบังเอิญด้านสุขภาพ 5 ข้อ คือ ข้อ 3, 6, 9, 12 และ 15

ลักษณะของแบบวัด

เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 6 ลำดับ คือ

เห็นด้วยมาก	หมายถึง	สถานการณ์ในข้อนั้นตรงกับความรู้สึกหรือมีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกและการดำเนินกิจวัตรประจำวันมาก
เห็นด้วยปานกลาง	หมายถึง	สถานการณ์ในข้อนั้นตรงกับความรู้สึกหรือมีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกและการดำเนินกิจวัตรประจำวันไม่มากหรือน้อย

เห็นด้วยน้อย	หมายถึง	สถานการณ์ในข้อนั้นตรงกับความรู้สึกหรือไม่มีผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกและการดำเนินกิจกรรมประจำวันน้อย
ไม่เห็นด้วยน้อย	หมายถึง	สถานการณ์ในข้อนั้นไม่ตรงกับความรู้สึก
ไม่เห็นด้วยปานกลาง	หมายถึง	สถานการณ์ในข้อนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกปานกลาง
ไม่เห็นด้วยมาก	หมายถึง	สถานการณ์ในข้อนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกมาก
เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ คือ		
เห็นด้วยมาก	ให้คะแนน	6 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้คะแนน	5 คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้คะแนน	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยน้อย	ให้คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วยปานกลาง	ให้คะแนน	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยมาก	ให้คะแนน	1 คะแนน

การแปลผลการให้คะแนน

ได้จัดเป็นคะแนนเฉลี่ยของความเชื่ออำนาจภายในตน-ภายนอกตนด้านสุขภาพ โดยแบ่งช่วงคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 5.01-6.00 มีความเชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 4.01-5.00 มีความเชื่ออยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 3.01-4.00 มีความเชื่ออยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 2.01-3.00 มีความเชื่ออยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-2.00 มีความเชื่ออยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษา ทบทวนวรรณกรรม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง แล้วสร้างข้อคำถามโดยกำหนดเป็นสถานการณ์ตามแนวคิดความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตนด้านสุขภาพของวอลสตัน, วอลสตัน และ ดีเวลลีส (1978: 169-170) ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วยความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพ ความเชื่อในอำนาจผู้อื่นด้านสุขภาพ และความเชื่อในอำนาจความบังเอิญด้านสุขภาพ ด้านละ 12 ข้อ จำนวน 36 ข้อ

2. เมื่อสร้างแบบวัดเสร็จแล้ว นำไปจัดพิมพ์เหมือนเครื่องมือที่จะใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง วิเคราะห์หาความตรงด้านเนื้อหาและค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาให้คะแนนความคิดเห็นโดยใช้เกณฑ์กำหนดคะแนนความคิดเห็น ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตามวัตถุประสงค์ตามที่ได้ระบุไว้
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตามวัตถุประสงค์ตามที่ได้ระบุไว้
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่ได้วัดตามวัตถุประสงค์ตามที่ได้ระบุไว้

และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งมีรายนาม ดังนี้

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันท ชาติทอง ตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

2) นายแพทย์ธิตินันท์ ธาณิรัตน์ ตำแหน่งนายแพทย์ชำนาญการ (ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวชผู้ป่วยโรคซึมเศร้า) โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3) แพทย์หญิงจุฬาพันธ์ุ เหมกุล ตำแหน่งนายแพทย์ชำนาญการ โรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

4) นางอรณลิน สิงขรณ์ ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (พยาบาลปฏิบัติการขั้นสูง (APN) ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช ผู้ป่วยโรคซึมเศร้า)โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

5) นายดิณพัฒน์ แก้วยอดทิวัตต์ ตำแหน่งนักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ โรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

แล้วนำมาหาค่า IOC โดยใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 117 อ้างถึงใน จิตรา ยอดอินทร์, 2549: 60) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ค่า IOC ที่คำนวณได้เท่ากับหรือมากกว่า 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นก็เป็นตัวแทนตามวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้ ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า มีจำนวนข้อคำถามที่ได้ค่า IOC เท่ากับหรือมากกว่า 0.5 จำนวน 15 ข้อคำถาม ซึ่งมีสาระครอบคลุม ครอบคลุม ทั้ง 3 ด้าน ใช้สัดส่วน 1: 1: 1

3. ตรวจสอบความเที่ยงของแบบวัด (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบวัดที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา แล้วไปทดลองใช้กับผู้ป่วยที่คล้ายกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน โดยพิจารณาตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ต้องเก็บข้อมูลจริงในแต่ละกลุ่มตัวอย่างดังนี้คือ ภาวะซึมเศร้าระดับน้อยจำนวน 13 คน ระดับปานกลางจำนวน 13 คนและระดับรุนแรงจำนวน 14 คน นำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cranach's Alpha Coefficient) จะนำไปใช้เมื่อได้ค่าความเที่ยงโดยรวมและรายด้านมากกว่า 0.7 (ชาญชัย เรืองขจร, 2550: 167) จากการศึกษาในครั้งนี้ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค 0.7210

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1.1 ทำหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์ เพื่อขอพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ป่วยโรคซึมเศร้า โดยชี้แจงรายละเอียดขอความร่วมมือในการหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 พบหัวหน้ากลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 พบหัวหน้าแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ขั้นตอนการ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

2.1 แนะนำตัวต่อกลุ่มตัวอย่าง สร้างสัมพันธภาพ อธิบายวัตถุประสงค์และให้การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างว่าจะเสนอข้อมูลในภาพรวมและกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิ์ที่จะเข้าร่วมหรือปฏิเสธในการตอบแบบวัดได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบต่อการดูแลหรือการได้รับบริการใด ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง

2.2 แจกแบบวัด แก่กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วม พร้อมทั้งอธิบายวิธีการตอบแบบวัดจนกลุ่มตัวอย่างเข้าใจ แล้วให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดด้วยตนเอง กรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถอ่านภาษาไทยได้ผู้วิจัยจะอ่านให้ฟังและให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ (Correlation Descriptive Statistics Analysis) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว/เดือน ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ผ่านมา วิเคราะห์โดยคำนวณค่าความถี่และร้อยละ

1.2 ข้อมูลความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตนด้านสุขภาพวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตนด้านสุขภาพ โดยใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ (χ^2) และหาระดับความสัมพันธ์ด้วยสถิติทดสอบครอเมอร์วี (Cramer v) จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยสถิติทดสอบไคสแควร์ (χ^2) แล้วพบว่ามีความจำเป็นทางสถิติ จึงเปลี่ยนระดับความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตนด้านสุขภาพจาก 5 ระดับเป็น 2 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.51-6.00 มีความเชื่ออยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 1.00-3.50 มีความเชื่ออยู่ในระดับน้อย

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตนด้านสุขภาพกับภาวะซึมเศร้าของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า โดยใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ (χ^2) และแครมเมอร์วี (Cramer v) จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยสถิติทดสอบไคสแควร์ (χ^2) แล้วพบว่ามีความจำเป็นทางสถิติ จึงเปลี่ยนระดับความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตนด้านสุขภาพจาก 5 ระดับเป็น 2 ระดับ

คำชี้แจงและการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยชี้แจงกลุ่มตัวอย่างถึงสิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธในการเข้าร่วมการศึกษาครั้งนี้และกลุ่มตัวอย่างสามารถออกจากกรวิจัยในระหว่างดำเนินการได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลเสียใด ๆ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม คำตอบจะเสนอในภาพรวม เพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเท่านั้น สำหรับผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ต้องได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง

กรณีกลุ่มตัวอย่างเกิดปัญหาทางอารมณ์ ผู้วิจัยยินยอมให้กลุ่มตัวอย่างยุติการให้ข้อมูลไว้ก่อนได้ หากกลุ่มตัวอย่างพร้อม จึงให้ข้อมูลเพิ่มเติมได้ หรือยุติการให้ข้อมูลได้ โดยไม่เป็นผลเสียต่อการรักษาและการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งขณะเก็บรวบรวมข้อมูลไม่มีเหตุการณ์นี้เกิดขึ้น

